

www.emu.ee

Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences

TALLINNA ÜLIKOOL

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Looduses liikumise sada võimalust: mida teevad Eesti inimesed looduses?

Reeda Tuula-Fjodorov, Marika Kose, Kadri Erit, Tarmo Pilving
Eesti Maaülikool, Tallinna Ülikool
1.02.2022 Tartu

Probleem

- Looduses liikumise populaarsuse tõus
- "Igaüheõigus" ja Igaüheõigus
- Kaitsealadel olemas regulatsioonid liikumiseks, sageli neid ei teata ega järgita
- Suhtumine looduses liikumisse liberaalne
- Külustuskoormus loodusaladel kasvab - pidev erinevate tegevuste, vahendite ja (massi)ürituste lisandumine
- Tekivad konfliktid (külustajad, looduskaitse, maaomanikud, kohalik kogukond)

Foto: Märt Kose

“Rekreatiivsete, sportlike ja turismitegevuse mõjud kaitsealadel - tegevuste, huvigruppide ja tegevuspaikade kaardistamine ning külastuskorralduslike soovitude väljatöötamine” projekti nr 17467

- Juuni 2020 - Juuli 2022
- Koostöös Eesti Maaülikooli ja Tallinna Ülikooliga
 - Interdistsiplinaarne lähenemine (pidev teineteise “tõlkimine” ja interpreteerimine)
 - Rekreatsioon & ökoloogia

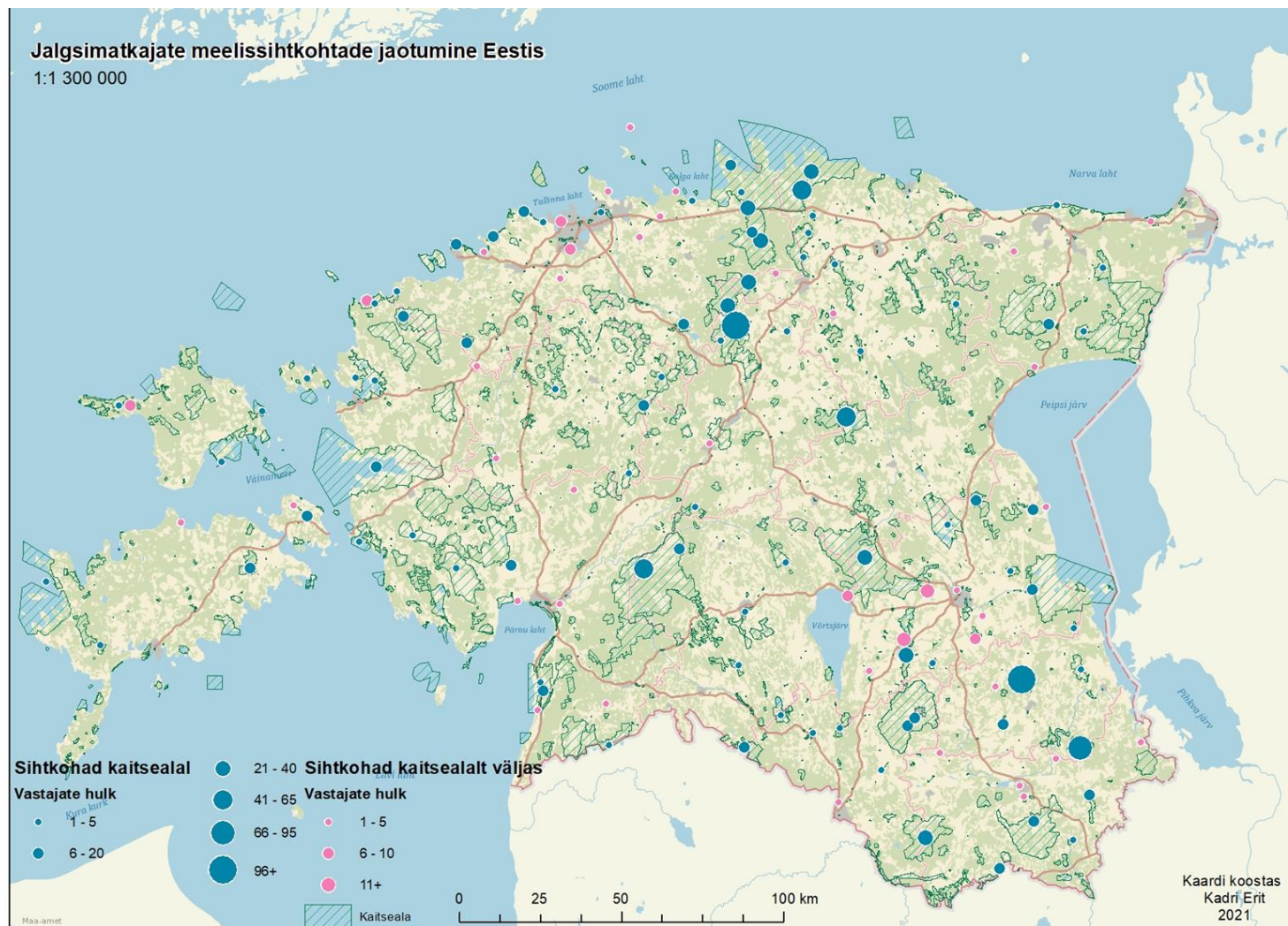
Projekti eesmärgid

*Hinnata, kui palju on Eesti loodusmaastikel harrastatavaid rekreatiivseid, sportlikke ja turismitegevusi pakkuvaid ettevõtteid, organisatsioone ja harrastajaid

*Hinnata harrastajate ja korraldajate nõudlust maastikele ja kooslustele, motive ja eesmärke looduskeskkonnas viibimiseks ning teadlikkust keskkonnast ja looduskaitsest

*Kaardistada peamised tegevuskohad ja piirkonnad

*Koostöös kõigi osapooltega leida lahendused rekreatiivsete ja turismitegevuste keskkonnasõbralikumaks korraldamiseks kaitsealadel ja väljaspool kaitsealasiid

Metoodika

- Tegevused 11 kategooria erinevates alateemades (34) (rekreatiivsete välitegevuste jaotus, ECOE*)
- Sõltuvalt tegevusest uuriti ja kontakteeruti: harrastajad, ürituskorraldajad, ettevõtjad jt
- Küsitlusankeedid (2900 + ...) ja/või intervjuud (72 + ...)
- Kuulake V LT konverentsi 08.03.2022

*European Confederation of Outdoor Employers

Foto: Edith Madalik

Tegevused looduskeskkonnas (1)

1. Tuule- ja veepõhised tegevused avatud ja suletud veekogudel

- a. Lohesurf
- b. Sukeldumine

2. Aerutamise põhised tegevused avatud ja suletud veekogudel

- a. SUP, purjelaud
- b. Kajakid, kanuud, raftid jms

3. Motoriseeritud tegevused avatud ja suletud veekogudel

- a. Mootorpaadid, jetid, kaablipargid

4. Talvised tegevused

- a. Lumelaud, mäesuusk
- b. Suusatamine
- c. Matkauisk, tõukekelk
- d. Lumesaanid, ATV

5. Jalgsi looduses tehtavad tegevused

- a. Jooksmine
- b. Matkamine
- c. Noorsootöö matkad
- d. Ellujäämisretked
- e. Seiklusspordi sariüritused (nt Rogain, XDream)
- f. Orienteerumine
- g. MOBO, püsirajad
- h. Takistustega maastikujooks
- i. Discgolf
- j. Räätsad

6. Kõitel ja õhus tehtavad tegevused

- a. Langevari, paraplaan, õhupall
- b. Seikluspargid (kõied)

Tegevused looduskeskkonnas (2)

7. Laskmistegevused

- a. Paintball, airsoft
- b. Vibutegevused

8. Motoriseeritud ja ratastel veeremist eeldavad tegevused maismaal

- a. Motoriseeritud vahendid (mootorrattad, enduro, ATV jms)
- b. Ralli
- c. Fat ja eFat rattad, tõuksid
- d. Maastikuratas

9. Meeskonnategevused maastikul

- a. Geopeitus
- b. Meeskonnaseiklus, maastikumängud

10. Looduse uurimine ja vaatlemine

- a. Keskkonnaharidusprogrammid
- b. Loodusvaatlusturism
- c. Fototurism, loodusfotograafia
- d. Õppe- ja matkarajad

11. Tegevused loomadega

- a. Hobutegevused
- b. Tegevused koertega

Mis me oleme seni leidnud (veebbruar 2022)?

Kuue harrastajagrupi põhjal analüüsisime maakasutuse ja loodusesse jalajälje jätmise küsimusi

- Maismaa tegevused: matkamine, jalgrattasõit, koeraga matkamine
- Veetegevused: sukeldumine, SUP ja purjelaua sõit, aerutamine

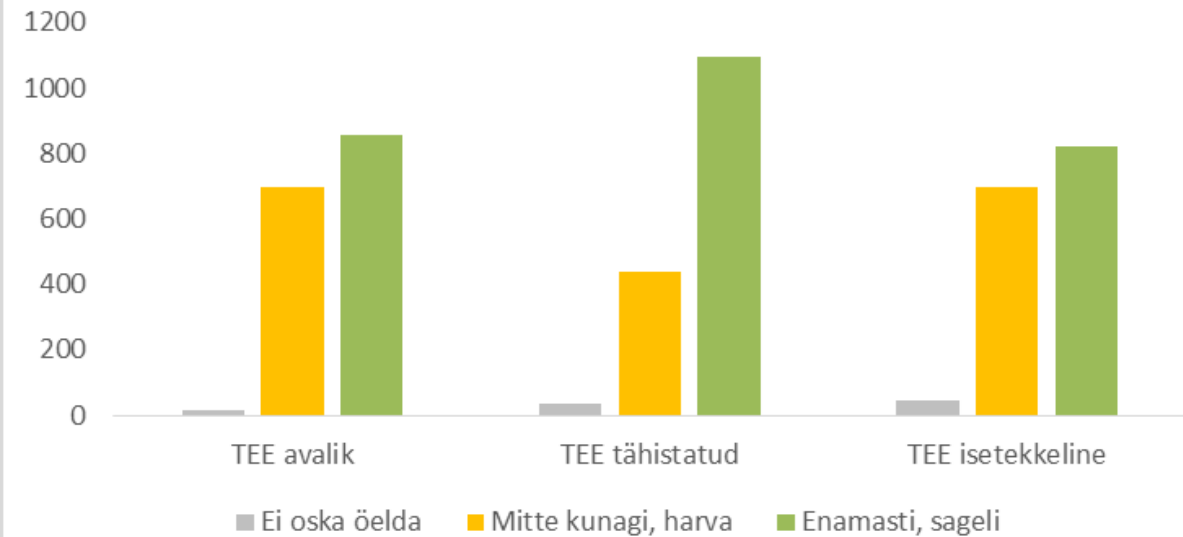
Fotod: Võhandu maraton - Sven Zacek; rattamaraton - Tarmo Haud (Sportland Magazin); koeraga sportlane - Viktor Tund (2 Silla Klubi)

Millise staatusega maa-alal, millistel teedel/radadel Sa valdavalt oma harrastusega tegeled?

Vastajate hinnang kasutatava maa omandile ja võimalikule kaitsekorrale

Vastajate eelistused ja harjumused teede ja radade kasutamisel

Milliseks hindad oma tegevuse mõju keskkonnale?

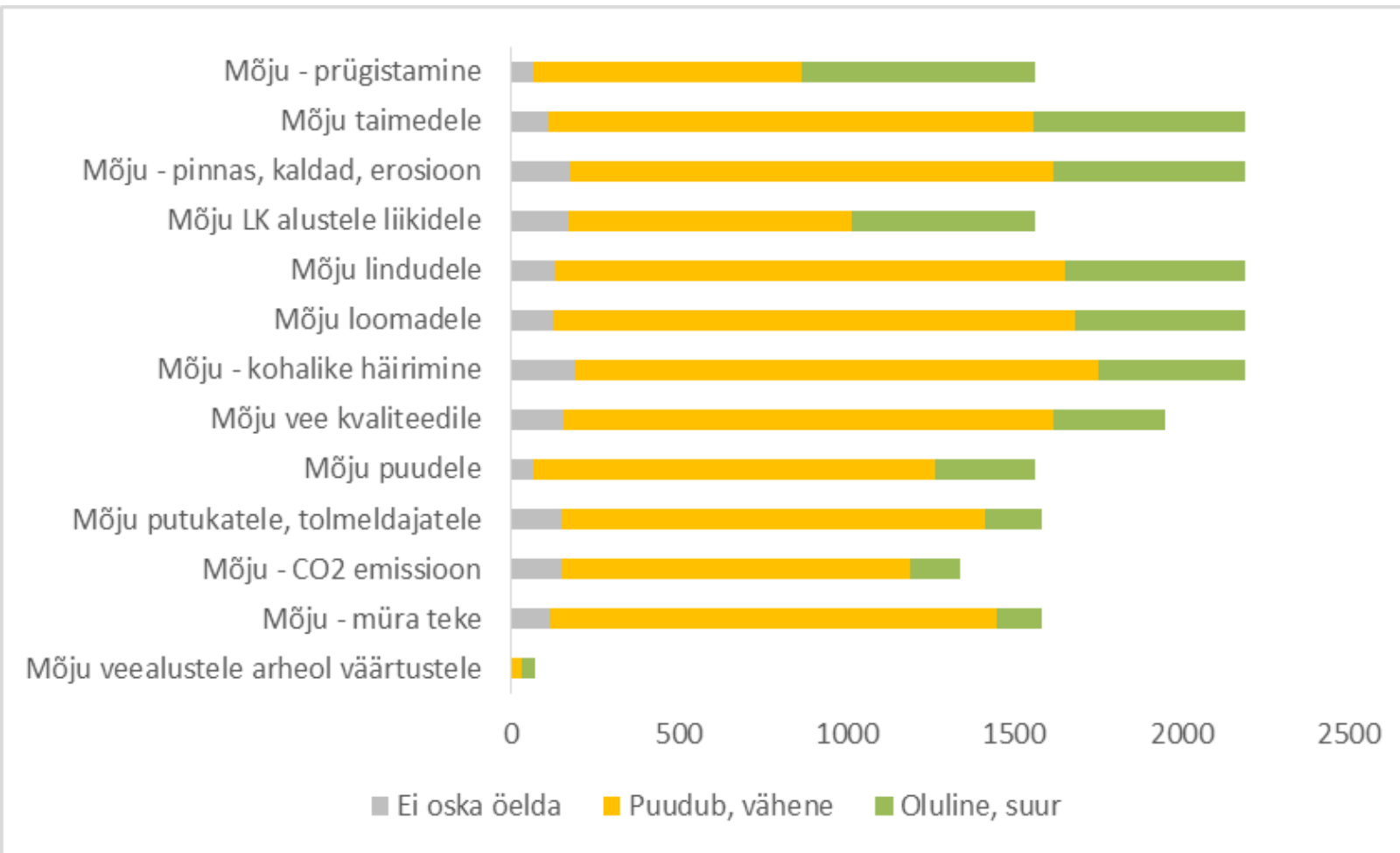

Foto: Märt Kose

Kas Sinu arvates looduses “tundlikul ajal või tundlikel aladel” rekreatiivsetel eesmärkidel liikumine võiks olla...

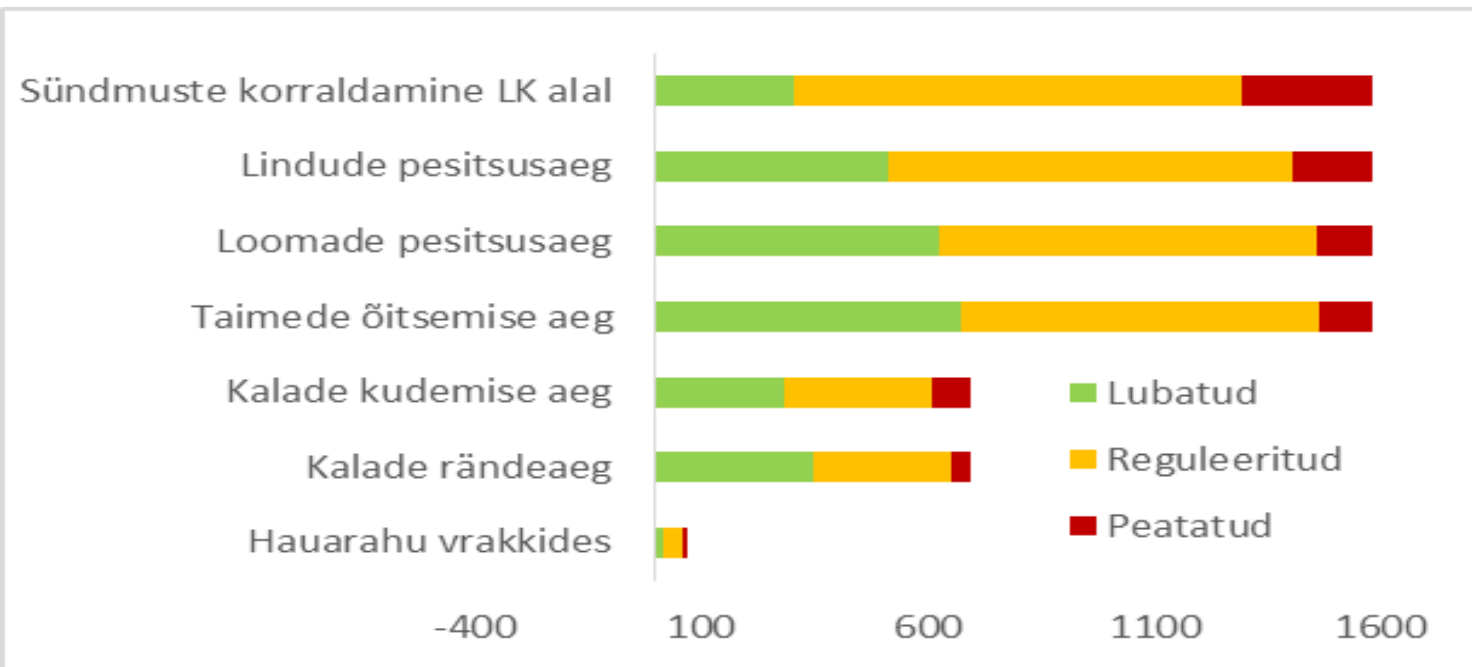

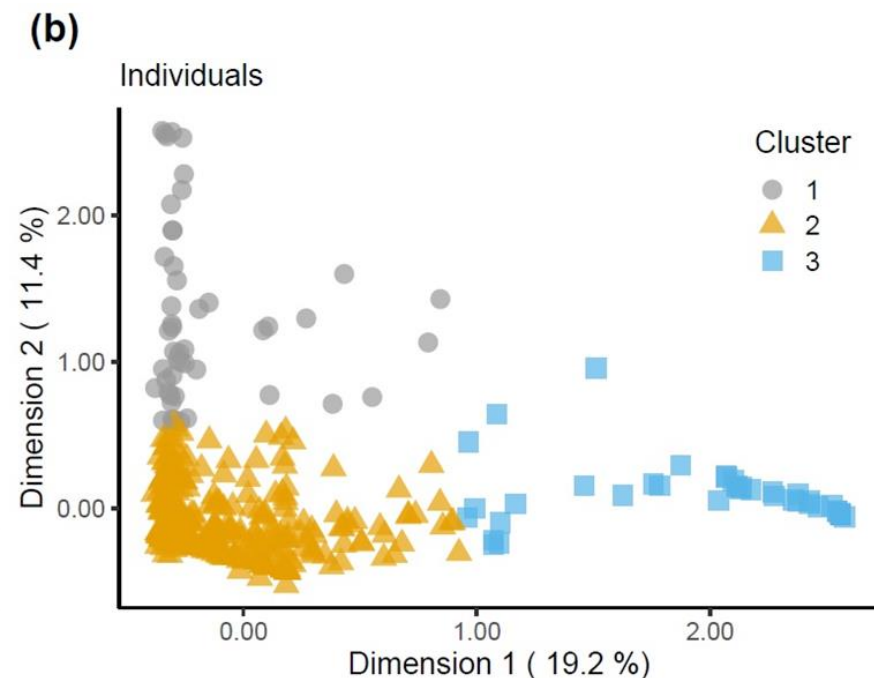
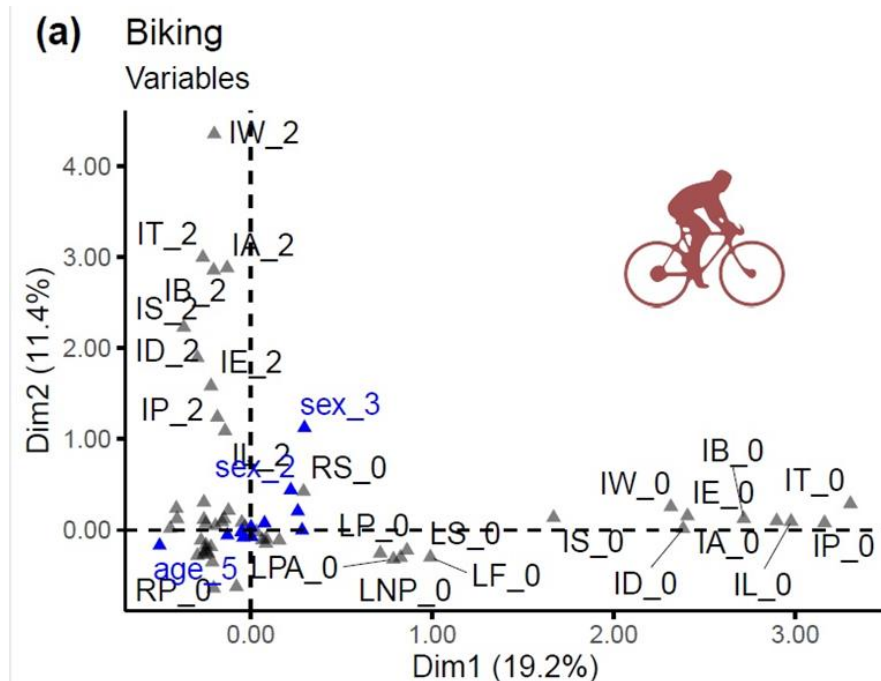
Foto: Sirje Raud

Foto: www.barrakuuda.ee

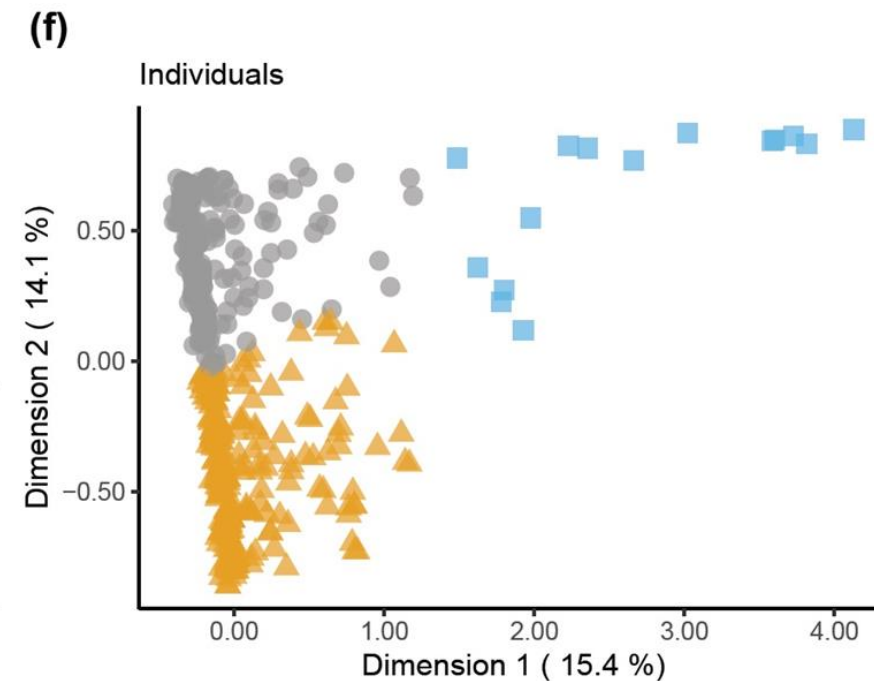
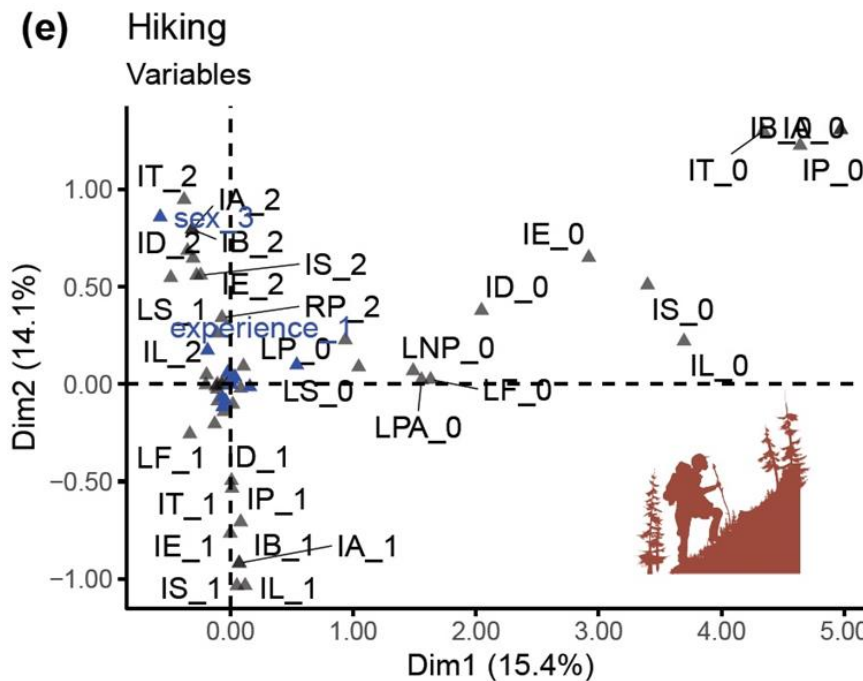
Ratturid

1. "Rohelised" 8%
(kauaaegsem kogemus, tihti märgistatud radadel, naudivad loodust, enamasti ei kuulu klubidesse)
2. Tegevuskesksed 85%
(tihti treeningklubides, suurem treening- ja võistluskoormus, oluline on treening, mitte looduse ja sõprade seltskond)
3. "Ignorandid" 7% (pikem kogemus, aja veetmine pere/sõpradega)

Matkajad

1. "Rohelised" 47%
(pikemaagsem kogemus, pikem matk, käib üksi, mitte organiseeritud gruppides)
2. Tegevuskesksed 50%
(naudivad loodust pere ja sõprade seltskonnas, tihti märgistatud radadel)
3. "Ignorandid" 3% (on osalenud organiseeritud matkadel, naudivad aega pere ja sõpradega, eelistavad laudradu ja märgistatud radu, nõus kodust kaugemale minema)

Põllutööd ka natuke

- Hurt jt 2009 metoodika täiendamiseks kujunes 4 rahvaspordiüritust
 - Viljandi järvejooks, Mulgi rattamaraton, Võhandu maraton, Alutaguse rattamaraton
- Tallinna Ülikool - ELU projekt ja tudengid
 - 48 tudengit = 0 teadmist teemast ja mõõtmisest
- Mõõtmised alates 2021 kevadest
- Lisaks tallamiskatsed mootorrattaga, Fatbike rattaga ja maastikurattaga

Fotod: isiklik kogu

Kokkuvõte

- Looduses liikumise sada võimalust - kõigil eri põhjused, kogemused, teadmised ja hoiakud
- Kommunikatsioon on väga tähtis! See peab olema tark ja sihitud vastavalt sihtgrupile
- Head tavad vs seadusandlus?
 - Nt Räätsaturismi hea tava

Fotod: Edith Madalik, Aldis Toome,
<https://www.puhkaeestis.ee/et/linnuvaatlus-luitemaal>

Tänu kuulamast!

Kohtumiseni loodusturismi konverentsil!